

Indholdsfortegnelse

Arbejdsgiverne svigter de ledige 1

Med blot 1.507 private jobtræningspladser er arbejdsgiverne langt fra at opfylde målet om mere end 9.000 jobtræningstilbud på private virksomheder.

Holdningen: Ideologien på automatpilot 4

Af LO-sekretær Harald Børsting

Udgifterne til voksenuddannelse toppede i 1996 6

Gennem de sidste to år er udgifterne til voksen- og efteruddannelse faldet til nu at udgøre 11,8 promille af det danske bruttonationalprodukt. AMU-centrenes produktivitet er øget markant. Centrene uddanner dobbelt så mange som tidligere - og det samtidig med at udgiften pr. årselev er faldet med godt 20 pct.

Udspil bliver læst - Med eller uden grafer 10

Dét, der ikke måtte ske, skete. En grafs kurve forsvandt ud i den blå luft.

Privat jobtræning

Arbejdsgiverne svigter de ledige

Danske arbejdsgivere er i færd med at undergrave et vigtigt område af arbejdsmarkedspolitikken. På nuværende tidspunkt har de private arbejdsgivere nemlig kun formået at skabe 1.507 jobtræningstilbud. Konsekvensen er, at i tusindtal ledige ikke får de tilbud, der med størst sikkerhed kunne bringe dem tilbage på arbejdspladserne

Målet er 9.500 private jobtræningstilbud i 1999. Efter indsatsen i årets første kvartal har de private arbejdsgivere blot formået at skabe 1.507 jobtræningspladser. Det er et endnu mere pauvert resultat end på samme tidspunkt sidste år. Og det på trods af, at etableringen af private jobtræningspladser i den tredje fase af arbejdsmarkedsreformen skulle prioriteres bedre i år, som et af de virkelig effektive redskaber i indsatsen for at give de ledige et sikkert fodfæste på arbejdspladserne.

Arbejdsgivernes ringe indsats på dette område fremgår af Arbejdsmarkedsstyrelsens Produktionsstatistik for 1. kvartal 1999.

- Jeg er forarget over arbejdsgivernes mangel på socialt engagement. Hvordan kan man på den ene side forsætte med at mistænkeliggøre de ledige og deres vilje til at søge arbejde, når de private arbejdsgiver ikke selv er villige til at skabe de nødvendige åbninger på arbejdsmarkedet, så de ledige får en reel chance for at vise, hvad de duer til, siger LO-sekretær Harald Børsting og forsætter:

- Det ser ud som om, arbejdsgiverne fortsat vil køre på frihjul. Arbejdsgiverne skummer slet og ret "markedet" for de bedst kvalificerede ledige og lader de svage stillede i stikken.

Harald Børsting understreger, at det ikke er for sjov, at begrebet jobtræning er sammensat af to ord: Job og træning. Virksomhederne ser ud til at have glemt det sidste og ser stort på, at en del ledige har et stort behov for træning af deres færdigheder, inden de er klar til at bestride et job på ordinære vilkår.

Sidste år nåede arbejdsgiverne totalt set at skabe 6.497 private jobtræningstilbud. Det svarer til 81 pct. af det planlagte antal.

Fortsætter arbejdsgiverne dette års udvikling, vil der ved udgangen af i år kun være skabt ca. 6.000 private jobtræningspladser, hvilket svarer til to tredjedele af det politisk bestemte måltal.

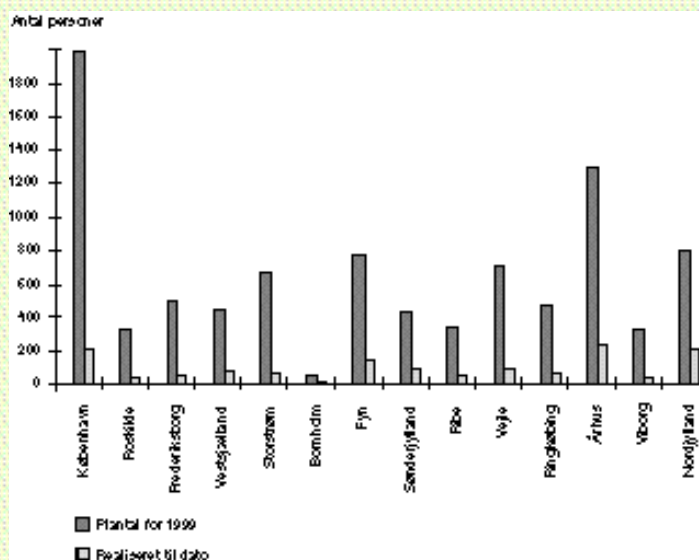
Der ikke meget, der tyder på, at billedet bliver bedre til næste år, hvor måltallene for de private jobtræningstilbud øges til 10.900. Måltallene for den private jobtræning fastsættes af Landsarbejdsrådet, hvor også arbejdsgiverne er repræsenteret. Det er med andre ord

Udspil

Privat jobtræning: Langt til målet

Der er lang vej til målet om 9.500 private jobtræningsstilbud i 1999. Og der er ikke udsigt til, at det bliver nemmere til næste år, hvor måltallet sættes i vejret til 10.900 private jobtræningsforløb.

Privat jobtræning - 1. kvartal 1999

Kilde: Arbejdsmarkedsstyrelses Produktionsstatistik 1. kv. 1999

måltal, som arbejdsgiverne selv vurderer, ligger inden for rimelighedens grænser.

Store regionale forskelle

Det er især i de store byområder, at Arbejdsformidlingen sammen med arbejdsgiverne har mere end svært ved at skabe de private jobtræningspladser. I København skal der i år skabes 2.000 jobtræningspladser. Men i årets første måneder er det kun lykkedes at skabe 220 tilbud. I Storstrøms amt hedder måltallet 676 jobtræningspladser, men kun 67 tilbud har set dagens lys. Også Århus amt har problemer: Her skal der i løbet af i år skabes mere end 1.300 private jobtræningspladser. I årets første tre måneder er det blot lykkedes at skabe 241.

- Skal det lykkes at skabe de godt 9.000 private jobtræningspladser i år, skal Arbejdsformidlingen også til at prioritere virksomhedskontakten og kvaliteten i forhold til aktiveringen af de ledige bedre. Men kan AF-systemet i enkelte regioner ikke magte opgaven, må De regionale Arbejdsmarkedsråd se sig om efter andre aktører. Det er en løsning, som den tredje fase af arbejdsmarkedsreformen giver mulighed for, siger Harald Børsting.

Han frygter, at der er en tendens til, at arbejdsgiverne bevidst hopper over, hvor gærdet er lavest.

- Vi genfinder det uheldige billede på mange andre områder, hvor også arbejdsgiverne må tage en ekstra tørn, hvis det skal lykkes os at få de sidste ledige med. Et eksempel er arbejdsgivernes åbenbare modvilje mod at anvende jobrotation som et aktivt værktøj, der

Udspil

binder arbejdsmarkedspolitikken sammen ude på den enkelte virksomhed. Arbejdsgiverne fokuserer for meget på de stærkeste ledige og kortsigtede økonomiske gevinster. Det ville være dejligt, hvis de bare en gang i mellem løftede hovedet og så lidt ud i fremtiden. Vi har en fælles opgave at løse, hvis vi skal sikre virksomhederne tilstrækkelig og veluddannet arbejdskraft.

Yderligere information: LO-konsulent Kim Knudsen på telefon 35 24 61 32

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting på telefon 35 24 60 00

Holdningen

Ideologien på automatpilot

Af LO-sekretær Harald Børsting

Dansk Arbejdsgiverforening (DA) og visse borgerligere politikere modarbejder konsekvent a-kassernes muligheder for at spille en mere aktiv rolle for at hjælpe de ledige tilbage på arbejdspladserne - og samtidig sikre virksomhederne en bedre og mere præcis service, end Arbejdsformidlingen er i stand til. Mange virksomheder giver i dag udtryk for, at Arbejdsformidlingen ikke er i stand til at anvise arbejdskraft med de rigtige kvalifikationer. Alligevel bekæmper DA a-kassernes mulighed for at foretage grundregistreringen af de ledige. Et forslag, der ikke alene vil smidiggøre arbejdsgangene og formindske bureaukratiet. Det vil føre til store besparelser, der kunne anvendes til at sikre en endnu bedre kvalitet i aktiveringen af især de svagest stillede ledige.

Fundamentet i vores velfærdssamfund er et velfungerende arbejdsmarked, og kombinationen af den økonomiske vækst og den aktive arbejdsmarkedspolitik har siden 1994 været garant for, at dette fundament er mere solidt end nogensinde. Arbejdsmarkedsreformen siden sin indførelse i januar 1994 gennemløbet flere justeringer, som har medført, at at ledigheden er halveret og beskæftigelsen har være konstant stigende. Vi står nu således med den historiske mulighed for at realisere målet om fuld beskæftigelse.

Men hvis målet om fuld beskæftigelse skal nås, kræver det, at arbejdsmarkedspolitikken gennem diverse justeringer konstant bliver trimmet, så den hele tiden lever op til nuværende såvel som fremtidige krav på arbejdsmarkedet.

Arbejdsmarkedet fordrer en udvidet og bedre kvalificeret arbejdskraft. Men virksomhederne skummer fløden og ansætter primært de stærke ledige, der kommer hurtigere i gang. Tilbage står vi med de ledige, der har en svagere tilknytning til arbejdsmarkedet, og som har brug for mere hjælp, inden de atter vinder fodfæste på arbejdspladserne. Det er jo ingen hemmelighed, at jo længere vi kommer ned i arbejdsløshedskøen, des sværere bliver det at få de ledige i arbejde.

En del af de svagt stillede grupper af ledige, der endnu ikke har ikke fået gavn af det økonomiske opsving, kæmper i højere grad med andre problemer end arbejdsløshed. Den problemstilling har Arbejdsformidlingen (AF) har haft svært ved at løse, blandt andet fordi de ikke har haft mulighederne for at samarbejde med andre aktører om problemet - og fordi de ikke har haft redskaberne til det.

Men det er ikke kun over for svage ledighedsgrupper og bestemte arbejdsopgaver, AF nu har mulighederne for at indgå samarbejde med andre aktører. AF kan nu ved hjælp af relevante samarbejdspartnere forbedre servicen over for de ledige. For LO er det ikke det vigtigste, hvem der løser opgaven, men at den løses på den bedst tænkelige måde - det gælder både økonomisk og kvalitetsmæssigt.

Et af de steder, hvor vi umiddelbart kan forbedre servicen over for ledige, er at stoppe

Udspil

dobbeltregistreringen ved ledighed. I dag skal tilmeldingen og grundregistreringen foretages i AF, mens ledighedserklæringen afleveres i den lediges a-kasse. Det betyder, at den ledige ved første ledighedsdag skal henvende sig hos to uafhængige instanser for at være retmæssigt registreret som ledig.

Dette er af to årsager ganske u hensigtsmæssigt, idet det ud fra almindelig brugeropfattelse er god service kun at skulle henvende sig ved institution for at afgive stort set de samme oplysninger. Derudover er dobbeltregistreringen naturligvis forbundet med dobbelt arbejde, øget bureaukrati og dermed ressourcespild.

Det har hele tiden været LOs opfattelse, at vi skal forbedre servicen og reducerer ressourcespildet, hvorfor det må være naturligt at placere tilmeldingen og grundregistreringen ét sted. Efter vores opfattelse bør det være det sted, som har en naturlig tilknytning og personlig tilknytning til den enkelte ledige, og som kender det regionale arbejdsmarked, nemlig den lediges egen a-kasse.

I LO har vi dog den holdning, at opgaven kun skal lægges ud til de a-kasser, som kan løse opgaven på en bedre måde, end det sker i dag. Men denne pragmatiske holdning, som forbedrer servicen og mindsker bureaukratiet, bliver desværre skamridt af borgerlige politikere og Dansk arbejdsgiverforenings ideologiske kæpheste. Ifølge deres, i denne sammenhæng omvendte logik, ønsker det borgerlige Danmark at bevare og udvide den offentlige sektors arbejde på dette område.

Der arbejdes nu med at iværksætte nogle forsøg blandt en del af a-kasserne. En forsøgsordning som vi i LO ser frem til, idet vi er overbevidste om, at det vil bevirke en dels bedre service over for ledige, og at arbejdsmarkedet vil få markant gavn af den vidensbank der findes ude i de enkelte a-kasser. I Socialforskningsinstituttets seneste undersøgelse på området konstateres det, at ledige i de fleste regioner er mest tilfredse med den information og vejledning, de får i a-kassen fremfor hos AF. Men tallene viser også, at a-kasserne kan blive bedre. I denne sammenhæng er det specielt interessant at hæfte sig ved Århusregionen og Fyn, idet der her på Metals område allerede er iværksat forsøg med grundregistreringen. Det er faktisk her, en af de største forskelle i tilfredshed viser sig - i a-kassens favør.

Derfor er det ærgerligt, at arbejdsgiverforeningen aktivt modarbejder et forslag, der ser ud til at kunne gavne såvel virksomhederne som de ledige.

Voksen- og efteruddannelse

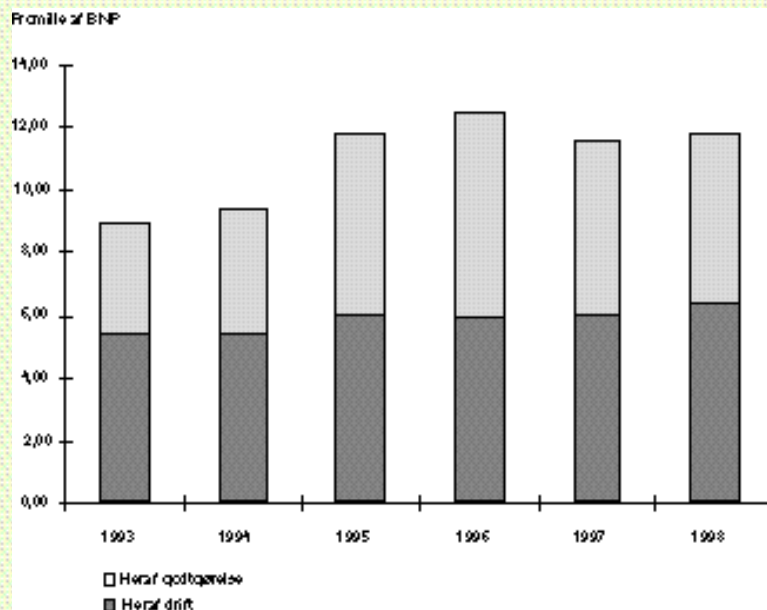
Udgifterne til voksenuddannelse toppede i '96

Kritikken er gennem de seneste år haglet ned over især de erhvervsrettede uddannelses tilbud på AMU-centrene. Men det er et faktum, at netop AMU-uddannelserne er blevet langt mere effektive. Samtidig er udgifterne til voksen- og efteruddannelse faldet siden 1996. En LO-analyse viser, at samfundet afholder broderparten af udgifterne til voksen- og efteruddannelse. Virksomhederne burde påtage sig et større ansvar

1996 var året, hvor det danske samfund brugte flest penge på voksen- og efteruddannelse. Men gennem de sidste to år har udgiftskurven haft en nedadgående tendens. Fra 12,5 promille af bruttonationalproduktet (BNP) er omkostningerne faldet til 11,8 promille - eller ca. 14 mia. kr.

Faldet et ikke udtryk for, at færre lønmodtagere deltager i voksen- eller efteruddannelsesforløb. Snarere tværtimod. Siden 1993 er antallet af årselever i voksen- og efteruddannelse vokset fra 85.000 til 130.000 årselever. At omkostningerne falder, skyldes derimod, at

Udgifterne til voksen- og efteruddannelse - 1993-1998

Udgifterne til voksen- og efteruddannelse falder

Siden 1996 er udgifterne til VEU-indsatsen faldet. I dag bruger vi 11,8 promille
 Kilde: VEU-Rådet og egne beregninger

Udspil

især de erhvervsrettede uddannelses tilbud på AMU-centrene er blevet væsentligt billigere, når de tilbyder eleverne ny viden og kompetence. I hvert fald er omkostningerne på AMU-uddannelserne, målt pr. årselev fra 1996 til 1998, faldet med godt 20 pct. Hvor det i 1996 kostede knap 150.000 kr. at holde en elev på skolebænken i et helt år, kostede det sidste år blot 119.000 kr.

Med andre ord er produktiviteten især i de erhvervsrettede voksen- og efteruddannelses tilbud steget. I hvert fald sammenlignet med daghøjskoler og folkehøjskoler, hvor omkostningerne i samme periode er steget med henholdsvis seks pct. og 13 pct.

Det fremgår af en analyse, LO har foretaget. Analysen dokumenterer klart, at den kraftige kritik, der fra politisk hold har været rettet mod især AMU-uddannelserne, ikke har rod i virkeligheden. For samtidig med, at AMU-systemet har formået at presse prisen pr. årselev ned med 30.000 kr., uddanner AMU-centrene i dag næsten dobbelt så mange som for blot to år siden. I dag får knap 20.000 helårselever ny viden og kompetence på AMU-uddannelserne.

Uddannelsesindsatsen følger den aktive arbejdsmarkedspolitik

At omkostningerne til voksen- og efteruddannelse siden 1993 er steget dramatisk, hænger sammen med den aktive arbejdsmarkedspolitik og uddannelsesorlovens indførelse. Når 1996 blev året, hvor udgifterne var højest, skyldes det især, at det også var det år, hvor der var flest ledige på uddannelsesorlov. De sidste par års fald i antallet af ledige på uddannelsesorlov har ført til en ændring i uddannelsesmønstret. Tidligere var det især de længere uddannelsesforløb, der blev søgt. Det kunne tyde på, at søgningen i dag er størst til de kortere forløb. Dermed falder det offentlige udgifter til voksen- og efteruddannelse, eftersom færre elever modtager godtgørelse. Fokuseres der på stigningen i de samlede udgifter siden 1993, skyldes stigningen for to tredjedele vedkommende nemlig godtgørelse til eleverne, mens en tredjedel kan tilskrives undervisningsudgifterne. Siden 1996 er de offentlige udgifter til godtgørelse faldet med én mia. kr.

Ikke alle uddannelses typer kan fremvise samme produktivetsstigninger som de erhvervsrettede uddannelser. Mere almene uddannelses tilbud som eksempelvis daghøjskoler og folkehøjskoler trækker i modsat retning. Eksempelvis er det i perioden 1996 til 1998 blevet ca. 13.000 kr. dyrere at undervise en årselev på en folkehøjskole, mens det i samme tidsrum blev 6.000 kr. dyrere på en daghøjskole.

Fem mia. kr. til erhvervsrettet uddannelse til folk i job

Når tallene renses for uddannelsesudgifterne til ledige, viser det sig, at ud af de 14 mia. kr. det offentlige hvert år pumper ind i voksen- og efteruddannelsessystemet, bliver de fem mia. kr. anvendt til erhvervsrettede uddannelser til lønmodtagere i beskæftigelse. Det sker hovedsageligt på AMU-centrene, Åben Uddannelse og voksen erhvervs uddannelse.

I forbindelse med en kommende reform af voksen- og efteruddannelsessystemet er der

Finansieringen af VEU-indsatsen kan blive ændret

Når der til efteråret skal forhandles en ny VEU-reform på plads, vil regeringen uden tvivl fokusere på en ny finansieringsmodel. Meget taler for, at en model kunne se ud så skitseret i tabellerne på denne side. I dag bidrager det offentlige mest. Fremover kunne virksomhederne tænkes at kunne stå for en større del af finansieringen af uddannelsen af de beskæftigede lønmodtagere, mens det offentlige tog sig af de ledige.

Hvem bør finansiere opkvalificering

	Beskæftigede	Ledige
Virksomheds- og erhvervsrettet faglig efteruddannelse	AMU (1) Åben Uddannelse (1) VEUD (1)	AMU (2) Åben Uddannelse (2) VEUD (2)
Almen efteruddannelse og grundlæggende uddannelse	VUC (2) AVU (2) HF (2)	VUC, Sprog (2) Specialundervisning (2) Daghøjskoler Folkehøjskoler (2)
Fritid	Højskoler (3) Aftenskoler (3)	Aftenskoler (3)

- 1) Virksomheder bør bidrage mest
- 2) Det offentlige bør bidrage mest
- 3) Lønmodtager/personen bør bidrage mest

Hvem finansierer opkvalificering i dag? (Egne skøn)

	Beskæftigede	Ledige
Virksomheds- og erhvervsrettet faglig efteruddannelse	AMU (2) Åben Uddannelse (5) VEUD (5)	AMU (2) Åben Uddannelse (2) VEUD (2)
Almen efteruddannelse og grundlæggende uddannelse	VUC (4) Sprog (4)	VUC, Sprog (2) Specialundervisning (2) Daghøjskoler Folkehøjskoler (2)
Fritid	Højskoler (4) Aftenskoler (2)	Aftenskoler (2)

- 1) Virksomheder bidrager mest
- 2) Det offentlige bidrager mest
- 3) Lønmodtager/personen bidrager mest
- 4) Bidrag fra såvel lønmodtager som offentlig sektor
- 5) Alle parter finansierer i betydeligt omfang

ingen tvivl om, at regeringen vil fokusere på finansieringen, mener LO-sekretær Harald Børsting.

- For det første er det vigtigt at fastslå, at det ikke er finansieringen, der er det vigtigste, når vi til efteråret skal forhandle om en ny reform på voksen- og efteruddannelsesområdet. Men når det er sagt, kan der sagtens sættes spørgsmålstegn ved den måde, vi i dag for-deler udgifterne på. I dag betaler det offentlige broderparten af udgifterne, uden skelen til om uddannelsesstilbuddet gives til en lønmodtager i beskæftigelse eller til en ledig. En ny model kunne være, at virksomhederne påtager sig en større del af udgifterne til deres egne medarbejdere, mens det offentlige finansierede uddannelsen af de ledige. Derudover

Udspil

kunne det være rimeligt lade den enkelte lønmodtager selv betale for uddannelser af mere hobbypræget karakter - eksempelvis aftenskolekurser og lignende, siger Harald Børsting.

Hvis arbejdsmarkedets parter selv overtog en del af finansieringen af voksen- og efteruddannelse til beskæftigede, ville det belaste den samlede lønsum med knap én pct.

Harald Børsting mener, at flere forhold taler for en sådan løsning:

- For det første tilfalder gevinsten ved efteruddannelse i første omgang virksomheden. Og samtidig forbedrer lønmodtageren sin position på arbejdsmarkedet. Det mindsker risikoen for udstødning og behovet for offentlig forsørgelse. For det andet får arbejdsmarkedets parter bedre kontrol med indholdet i uddannelserne. Og for det tredje betaler arbejdsmarkedets parter - især lønmodtagerne - alligevel VEU-udgifterne over skatterne i sidste ende.

Yderligere information: LO-sektionsleder Jan Kæraa Rasmussen på telefon 35 24 60 66 eller LO-gruppekoordinator Anne Bruvik-Hansen på telefon 35 24 61 45

Yderligere kommentarer: LO-sekretær Harald Børsting på telefon 35 24 60 00

Korrektioner

Udspil bliver læst - med eller uden grafer

I sidste nummer af Udspil skete dét, som ikke må ske: En graf havde på vejen fra LO's computere til trykkeriet mistet sin kurve. Tilbage stod teksten og en Y og X-akse, der indbød til moro. Især på dagbladet Politikens bagsideredaktion. Fra Udspils side kan vi kun beklage fejlen og bringe den aktuelle graf - med kurver

Et korrekturark, der ikke blev anvendt efter hensigten i den tekniske del af produktionen, blev særdeles uheldigt for sidste nummer af LO's nyhedsbrev Udspil. På forsiden stormede en gabende tom graf den opmærksomme læser i øjnene. En graf, der skulle illustrere udviklingen i nettotilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet. Desværre bestod grafen udelukkende af x og y-aksen. En teknisk fejl med store konsekvenser, som kaldte på de morsomme reaktioner. Især fra Politikens Bagsideredaktion, der tildelte Udspil sin første bagside-omtale nogensinde - og det ovenikøbet med illustration, hvilket redaktionen ikke skal have utak for.

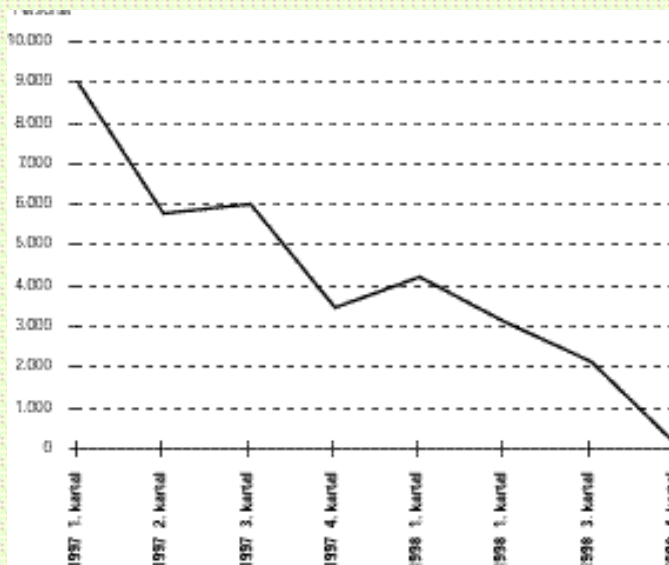
På grund af den manglende kurve bringer vi derfor den omtalte graf - med kurve - igen, så interesserede læsere kan danne sig et visuelt indtryk af udviklingen i nettotilbage-

Årlig stigning i nettotilbagetrækning

Stigningstakten brudt

Siden 1997 har der været stadigt mindre stigninger i nettotilbagetrækningen fra arbejdsmarkedet. I 1. kvartal 1997 lå stigningen i tilbagetrækningen på godt 9.000 personer. I fjerde kvartal 1998 var stigningen nede på 170 lønmodtagere. Dog betød en ekstra søgning til efterlønsordningen en stigning i de tre første måneder i år, så nettotilbagetrækningen steg med godt 1.300 personer.

Kilde: AMS

Udspil

trækningen fra arbejdsmarkedet.

Kernen i artiklen fra sidste nummer er, at 1999 kan blive året, hvor udviklingen i antallet af efterlønsmodtagere og folk på overgangsydelse så småt begynder at vende. Den fortsatte faldende ledighed og den aktive arbejdsmarkedspolitik betyder, at de ældre lønmodtagere måske er ved at få et bedre fodfæste på arbejdsmarkedet.

Gennem de seneste måneder har nettotilbagetrækningen - antallet af lønmodtagere, der går på efterløn eller er på overgangsydelse - svinget omkring nulpunktet. Således faldt nettotilbagetrækningen i fjerde kvartal 1998 med 1.328 lønmodtagere i forhold til kvartalet før. Ikke nok til at standse stigningen, når der fokuseres på hele året. Men siden marts måned sidste år har stigningen i nettotilbagetrækningen således været på 2.900 lønmodtagere.

At nettotilbagetrækningen ser ud til at stagnere, skyldes først og fremmest afskaffelsen af overgangsydelsen. I starten af 1996 var mere end 46.500 lønmodtagere på overgangsydelse. I marts i år var tallet faldet til godt 32.000.

Hertil kommer, at ledigheden blandt de 50-59 årige siden 1993 er halveret.

Yderligere information: LO-konsulent Claus M. Mikkelsen på telefon 35 24 60 38